

OILAVIY QADRIYATLARNING INSON HAYOTIDAGI IJTIMOIIY
PSIXOLOGIK AHAMIYATI

Najmiddinova Xurshidabonu Ne`matovna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Pedagogika va psixologiya yo`nalishi talabasi

Annotatsiya: Maqolada oilaviy marosim, qadriyat, urf-odat va an`analarning inson psixologiyasiga turlicha ta`siri haqida so`z yuritilgan. Oilada bola tarbiyasi, xalollik, do`stlik qarindoshlar o`rtasidagi o`zaro munosabatlar keltirib o`tilgan.

**Kalit so`zlar:** Oilaviy hayot, nikoh, diniy e`tiqod, urf-odat, tarbiyaviy muhit.

Oila qadriyatlari - bu barcha oila a'zolari hurmat qiladigan va ta'kidlaydigan va oilaviy munosabatlar uchun mustahkam poydevor bo'lgan fazilatlar, xususiyatlar, harakatlar. Yaqinlar bilan doimiy muloqot, do'st odamlarning yaqin qarindoshlari yaqin ekanligiga ishonch hissi odamda xotirjamlikni uyg'otadi. U har doim har qanday hayotiy vaziyatda ularning yordami va yordamiga umid qilishi mumkin. Hatto xotiralar ham ilhom manbai bo'lishi mumkin bo'lgan holatlarda yolg'izlikning etishmasligi omili muhim rol o'ynaydi. O'zlarining yaqinlari bilan birgalikda har qanday qayg'u, qiyin hayotiy vaziyatni engish va kelajakda xato qilmaslik osonroq. Birgalikda o'tkaziladigan dam olish, dam olish, dam olish hayotdan haqiqiy zavq olish usulidir.

Oilaviy qadriyatlarga ega bo'lishning afzalliklari:

1. Aziz odamlar bilan muloqot qilish uchun doimiy imkoniyat. Bir odam uchun baxt, qarindoshlar bilan uchrashish imkoniyatidan iborat bo'lib, uning oldida siz dam olishingiz mumkin, u aslida u kabi ko'rinishi kerak. Bugungi dunyoda erkin va oson his qilish qobiliyati juda qadrlanadi.

2. Jamiyatning yangi hujayrasini shakllantirish. Oldingi avlodlarning tajribasi sizning oilangizni yaratishda foydali bo'ladi. Ota-onalar yoki boshqa qarindoshlarning xulq-atvor modelini to'liq nusxalash kerak emas, lekin baxtli uyg'un hayotning asosiy jihatlari qabul qilinishi kerak.

3. Rejalashtirilgan ta'tillar. Odam umumiy bayram paytida yolg'iz qolmasligiga ishonadi. Yangi yilni oilangiz bilan birga o'tkazish, diniy bayramlarni nishonlash va bo'sh vaqtni birgalikda o'tkazish ajoyib an'analar mavjud.

4. Umumiy sevimli mashg'ulotlar. Ko'p oilalarda to'quvchilik, dehqonchilik va ijodkorlik bilan shug'ullanish odatiy holdir. Bu birgalikdagi biznes yoki o'zingiz uchun vaqt sarflashning oddiy usuli bo'lishi mumkin.

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
VOLUME-2, ISSUE-1**

5. Moddiy yordam. To'y, tug'ilgan kun va boshqa muhim tadbirlar uchun umumiy qimmatbaho sovg'alar berish odati o'zaro yordamning o'ziga xos usulidir. U shuningdek baxtsiz hodisalar yoki fors-major holatlarida qo'llaniladi.

6. Axloqiy jihat. Oilaviy qadriyatlarning mavjudligi, yaqin oila a'zolariga adolatsizlik qilish yoki tuzatib bo'lmaydigan xatolarga yo'l qo'ymaydi.

Zamonaviy maktablarda oilaviy qadriyatlarga katta e'tibor berilmoqda, ushbu mavzu bo'yicha qo'shimcha darslar o'tkazilmoqda. Ushbu qaror barcha bolalarning uyda yaxshi namunani ko'rish imkoniga ega emasligi bilan bog'liq. Ushbu harakatlar natijasida bola urf-odatlarining afzalliklarini tushunadi va ularni kattalar hayotida yaratishga harakat qiladi. Oila har birimiz uchun nimani anglatadi? Bu hayotning dastlabki daqiqalaridan boshlab yonimizda joylashgan tushuncha. Oila shaxsiyatni shakllantirishga hissa qo'shadigan jamiyatning birligi. U birgalikda ishlarni, qayg'u va quvonchni, baxtli onlarni anglatadi. Bu baxt, sevgi va tushunish. Oila - bu bizning hayotimizning tayanchidir. Har bir inson oilada tug'ilib o'sadi, o'z hayotini yaratadi. Oila qarindosh va ishtiyoqli munosabatlar bilan o'zaro bog'liq bo'lgan, o'z qadriyatlariga asoslanib, hozirgi va kelajagini quradigan shaxslardan iborat. Qadriyatlar bu insonning hayotida nimaga ahamiyat berishi, unga alohida ahamiyat berish, hayotning ijobiy ma'nosi, ahamiyati, yaxshiligi va umumiy foydaliligi. Oila, har birimiz hayotidagi ijtimoiy bosqich sifatida, yoshligidanoq bolalar ongi, qat'iyatlilik va hissiyotlarini rivojlantira boshlaydi. Shuning uchun oilaviy qadriyatlar juda yoshligidanoq asoslanishi kerak. Buning uchun oilada bola uchun do'stona muhitni yaratish kerak, chunki ijobiy his-tuyg'ularning ustunligi odamlarni birlashtiradigan, qon zanjirlari bilan bog'langan, qo'llab-quvvatlaydigan, hislarga ovqat beradigan va ruhga dam b Oila va oilaviy qadriyatlar har bir inson hayotining asosi hisoblanadi. Aynan oilada shaxsiy rivojlanish boshlanadi, chunki qadriyatlar yaxlit tabiatning uyg'un rivojlanishi uchun zarur ko'nikmalarni singdira boshlaydi. eradigan oilaviy uy deb atash mumkin bo'lgan narsani yaratishi bilanoq. Oila va qadriyatlar abadiy bir-biri bilan chambarchas bog'langan va alohida mavjud emas. Agar oila yo'q bo'lsa, unda oilaviy yo'nalish bexosdan o'z ahamiyatini yo'qotadi. Agar biz har bir oilaning oilaviy qadriyatlari haqida gapiradigan bo'lsak, unda hamma uchun farq qiladi. Ba'zilar ota-ona, qarindoshlik, turmush qurish, sog'liq kabi qadriyatlarni

Ushbu qiymatlarning namunalari bir martalik ustunlik va ularning kombinatsiyasida katta ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatishga yordam beradi. Ota, ona va ularning "hayot gullari" - agar ularning munosabatlari sevgi va tushunish bo'lmasa, xavfsiz yashay olmaydi. Oila qadriyatlarini o'rgatishning eng yaxshi usuli bu aniq va samimiy bo'lgan ota-onalarning o'zlari ko'rsatgan misollardir. Axir, faqat o'z misolim bilan oilada qanday yashashni ko'rsatib berish mumkin. Agar bolalar o'sadigan jamiyat

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
VOLUME-2, ISSUE-1**

hujayralarida sevgi, samimiylilik, halollik, o'zaro tushunish, hamjihatlik, ishonch, hurmat hukmronlik qilsa, bu ularning kelajakdagi asosiy oilaviy qadriyatlari bo'ladi. Oila bolada xushmuomalalik, adolatlilik, mehr-oqibat, e'tiborlilik, rahm-shafqat, halollik va jamiyatdagi axloq qoidalari haqida fikrlarni rivojlantiradi. Agar oila do'stlik, sevgi, o'zaro ishonch munosabatlari bilan bog'liq bo'lsa, unda inson o'zining axloqiy rivojlanishi uchun juda katta ijobiy quvvat oladi. Barkamol oilalardagi otanalar farzandlariga o'zlarining axloqiy va axloqiy qadriyatlarini (o'z-o'zini bilishga intilish, ijodkorlik, o'zini takomillashtirish va bundan xursand bo'lish) berishadi va shu tariqa o'zlarining farzandlarida ijtimoiy ma'qullangan yo'nalishda mustaqil ravishda oldinga siljishlariga imkon beradigan tegishli qiymat yo'nalishlarini shakllantirishadi.

Qarindoshlar va yaqin odamlar o'rtasida ko'rinmas ruhiy aloqa paydo bo'ladi, bu insonning tug'ilishining dastlabki kunlaridan seziladi. Bola muayyan sharoitlarda o'sadi, atrofidagi odamlarning didi va odatlarini o'zlashtiradi, ulg'ayish jarayonida yuzaga keladigan savollarga javob topadi. U unga tushunarli bo'lgan jamiyatda mavjud bo'lib, muayyan harakatlarga nisbatan xuddi shunday idrok va munosabat bilan jamiyatning bir qismiga aylanadi.

Nikohga kirishda bir kishi boshqa odam va uning qarindoshlari o'rtasidagi o'xshash yoki tubdan qarama-qarshi ta'sirga duch keladi. Natijada odatlar, didlar, madaniyatlar birlashtirilib, oldingi avlodlarning tajribasidan kelib chiqqan holda yangi an'analar shakllanadi. Shunday qilib, jamiyatning har bir hujayrasining shaxsiy ma'naviy hissi bilan to'ldiriladigan oilaviy qadriyatlar paydo bo'ladi. Ular oilaviy aloqalar bilan bog'liq bo'lgan ma'lum miqdordagi odamlarning munosabatlarini ushlab turadigan poydevordir. Shunday qilib, oilaviy qadriyatlar uyg'un va baxtli hayotning asosiy qismlaridan biridir. Milliy qadriyatlarning asosiy tizimi nafaqat ta'lim sohasida, balki mamlakatimizdagi barcha hayot uchun ham muhimdir. Unda Rossiya jamiyati, odamning oilaga, mamlakatga, mehnatga bo'lgan munosabati tushuniladi, ijtimoiy va individual rivojlanish ustuvorlik qilinadi. Shuning uchun oilangizning urf-odatlarini va urf-odatlarini asrab-avaylash va asrab-avaylash juda muhimdir. Uning oilasida tug'ilish tarixini bilish rus xalqining madaniy va ma'naviy an'analariga qiziqishni uyg'otadi va vatanparvarlikning asosidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Klochko V.E. Qadriyatlarni axloqiy tarbiya mexanizmi sifatida shaxslashtirish // Talaba shaxsining axloqiy asoslarini shakllantirish yo'llari. Muammolar. Metodologiya Tajriba: konferentsiya tezislari. Barnaul, 2007. 234-236.
2. Antonov A.I. Oila mikrosotsiologiyasi: tuzilish va jarayonlarni o'rganish metodologiyasi. -: "Nota Bene", 1988. - 360 b.

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
VOLUME-2, ISSUE-1**

3. Sokolov A.V., Scherbakova I.O. Sovet Ittifoqidan keyingi gumanitar talabalarning qadriyatlari. - №1. -, 2003. - 203 b.
4. .“Yosh avlodga ma’naviy- axloqiy qadriyatlarni shakillantrish va oilaning tarbiyaviy va madaniy-ilmiy salohiyatni oshirish masalalari” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferinsiya matreallari to`plami Termiz, 2019 yil. 22-25 bet.

